

JERUZALÉM — věčný zdroj umělecké inspirace

Jerusalem — Eternal Source of Artistic Inspiration

2. česko-izraelské kolokvium / 2nd Czech-Israeli Colloquium

Praha / Prague, 5 / 9 / 2017

Jerusalem's Share in Building the New Prague Bianca Kühnel (Hebrew University of Jerusalem)

In the lecture the part played by Jerusalem and its *loca sancta* buildings in the construction of the New Prague by Emperor Charles IV will be emphasized. The presentation is mainly based on two architectural monuments, the All Saints Chapel in the Royal Palace and the Wenceslas Chapel in the S. Vitus Cathedral, following the ways in which both echo essential Jerusalem traditions.

The Return to Zion – Views of Jerusalem in Jewish Illuminated Manuscripts from Bohemia Sara Offenberg (Ben-Gurion University of the Negev, Beersheva)

The notion of the return to Zion is manifested throughout Jewish history both in texts and images. The hopes for eschatological redemption and the rebuilding of the Temple are apparent in Jewish art from the late antique and up to the modern period. At times the hopes are expressed mostly in the saying of “Next year in Jerusalem” at the end of the Passover Haggadah, and the text is usually accompanied by an image of Jerusalem. The city is designed by the imagination of the patron and the illuminator of the manuscript and thus looks like a medieval or early modern European urban space. In this paper I shall examine this notion in some Hebrew illuminated manuscripts produced in Bohemia.

Prague and Jerusalem – The Holy Sepulchre in Kryštof Harant's Travels (1598) Orit Ramon (Open University of Israel)

Kryštof Harant, a Czech pilgrim who visited Jerusalem in 1598, published his travel log in Czech by 1608. In his log he held a close comparison between the Holy Sepulchre in Jerusalem and the Church of St. Vitus in Prague, and found likenesses, contemporary observer would not have found. The very connection between Prague and Jerusalem highlights the role of the analogy between the churches for arousing Harant's identification with the sacred place, but at the same time it also allows the transfer of Jerusalem to Prague and the creation of the Czech reader's identification with the sacred place. There were other pilgrims that created a similar analogy between the Holy Sepulchre and other churches in Europe, but the analogy between Jerusalem and Prague has a long history, culminating in the attempt of Charles IV, in the 14th century, to shape Prague as the ‘New Jerusalem’, to establish St. Wenceslas, patron saint of Bohemia, as a revelation of Christ, and his tomb at the Church of St. Vitus, as a pilgrimage site. The link between Prague and Jerusalem expresses, therefore, not only Harant's religious sentiments in general but his Czech identity in particular.

Jerusalem Portrayed – Dream and Conflict in 20th Century Israeli Art Hagai Segev (Tel Aviv University)

The image of Jerusalem in Israeli art of the 20th C. is one of longing, visionary and dreaming, on the one hand, versus a portrayal of contradictions and conflicts. The first half of the 20th C. saw the depiction of longing to the historical and biblical past of the Holy Land. The art created by Jewish and non-Jewish artists was a search for the utopian depiction of a ideal and holy place. The 2nd half of the century, following the establishment of the State of Israel, brings about a dramatic change in the style and the content which are manifested in the art. Side by side, there is a creation of art works offering a new perspective on the traditional themes and subjects, i.e. landscape painting, architecture and portraits. Meanwhile, a new critical and political perspective surfaces and gains the central stage. The lecture will present the highlights of the most important images created by artist, which have become iconic in the Israeli visual culture.

Zigmund Kerekes / Asher Hiram and Funerbal Architecture in Israel Daniel Ziss (Academy of Fine Arts, Prague / Faculty of Arts of CU, Prague)

Zigmund Kerekes studied architecture in Czechoslovakia and built superb functionalist villas in Brno and Prague. Kerekes left Europe for Palestine just before WW2, in Jerusalem he changed his name and his architectural handwriting, started using new materials and soon became chief architect for the Israeli Ministry of Defence. Kerekes / Hiram created a unique design language for Israeli memorial architecture and is responsible for hundreds of Israeli war memorials and military cemeteries. He is also responsible for the unique design of the Israeli standard military grave.

Virtualizace Jeruzaléma ve středověkém umění Čech a Evropy / *Virtualization of Jerusalem in Art of Medieval Bohemia and Europe*

Jan Dienstbier (Ústav dějin umění AV ČR, Praha / Institute of Art History of the CAS, Prague)

Virtualizací se v informačních technologiích nazývá vytvoření virtuálního (spíše než skutečného) procesu pouze emulujícího daný systém, tj. alokujícího virtuální hardware a další zdroje, o nichž systém pouze předstírá, že jsou skutečné. Tento koncept nám může přiblížit fungování vyobrazení Jeruzaléma ve středověkém umění. Reálný Jeruzalém se proměňuje v metaforu a symbol, který zbaven původního konkrétního obsahu žije autonomním životem. Už v románském období se tak stává rámcem příběhů biblické exegeze, jak i u nás dosvědčují nástěnné malby a rukopisy. Později se v devočních obrazech Kristových pašijí Jeruzalém stává matricí propojující několika časových rovin (u nás např. malby v Lažišti již z konce 14. století). Pozdní středověk přináší znovu zájem i o reálný kontext města, ale zároveň pokračuje i virtualizační snaha a města či kláštery, jako např. františkánský klášter v Kadaň nadále přijímají virtuální vizuální podobu Jeruzaléma.

In computing, virtualization refers to the act of creating a virtual (rather than actual) process, which emulates the original system and allocates virtual hardware and other devices pretending they are real. This concept can bring us closer to the function of the images of Jerusalem in medieval art. The real Jerusalem was transformed into a metaphor, and a symbol that has been rid of its original content and rather took its own autonomous life. Already in the Romanesque period, Jerusalem became a framework of biblical exegesis, as could be shown also in Bohemian murals and manuscripts. Later, in devotional images of the Passion of Christ, Jerusalem transformed into a matrix interconnecting several time planes (e.g. already in the end of 14th century in murals in Lažiště). The late Middle Ages saw renewed interest in the real context of the city, but simultaneously the virtualization efforts continued: some cities or monasteries such as the Franciscan Monastery in Kadaň continued to acquire their virtual, visual form of Jerusalem.

Obraz Jeruzaléma v iluminovaných rukopisech. Skutečnost či vize? / *Imagining Jerusalem in Medieval Illumination. Between Reality and Vision*

Lenka Panušková (Ústav dějin umění AV ČR, Praha / Institute of Art History of the CAS, Prague)

Pro středověkého člověka byl Jeruzalém univerzálním centrem jak v geografickém, tak i duchovním významu. Skutečný pozemský Jeruzalém jako dějiště Kristova utrpení přitahoval tisíce poutníků; nebeský Jeruzalém ve smyslu ztraceného ráje byl vytouženým cílem každého křesťana. Obě idey svatého města se po celý středověk natolik prolínaly, že nelze o nich uvažovat odděleně. Ve svém příspěvku se proto zaměřím na zobrazení Jeruzaléma v iluminovaných rukopisech Janova Zjevení a jejich vztah k reálnému městu. Soustředím se především na interpretaci kruhových schémat (např. Velislavova bible), na kterých budu demonstrovat jejich funkci nejen v rámci osobní meditace, ale i jako důležitou mnemotechnickou pomůcku pro zapamatování si klíčových událostí Kristových pašijí.

In the Middle Ages, Jerusalem represented a universal centre geographically as well as spiritually. First, the terrestrial city as a focal point of Christ's passion attracted many pilgrims zealous to experience places where God's blood had been shed for salvation of the mankind. On the other hand, the idea of the celestial City dwelt in each Christian mind as a lost and through Christ's death regained place of eternal life. Both ideas worked mutually and must be studied only in their complexity. In my talk, I'll therefore focus on the image of Jerusalem as depicted in manuscripts of John's Revelation. My aim is to examine how did the knowledge of the terrestrial city influenced the way illuminators thought of its depictions. Particularly, I'll look at the circular schemes (e.g. the one in the Velislav Bible), to demonstrate their role in remembering the pivotal sites in Christ's passion.

Jeruzalém v sakrální topografii středověkých Čech / *Jerusalem in the Sacred Topography of Medieval Bohemia*

Petr Uličný (Ústav dějin umění AV ČR, Praha / Institute of Art History of the CAS, Prague)

Svaté město Jeruzalém mělo i přes svoji obtížnou dostupnost vliv na sakrální topografii středověké Evropy a tím i českých zemí. I zde vznikaly imitace Božích hrobů, či celého Chrámu Božího hrobu a to buď jako dočasné objekty při každoročním rituálu ukládání Krista do velikonočního hrobu nebo jako samostatné stavby. Tyto objekty a stavby nabývaly nejrůznějších podob, přičemž většina z nich zanikla, nebo nebyla nikdy dokončena, jako velká rotunda, plánovaná ve 12. století na západní straně biskupské baziliky v Olomouci. Pozoruhodné jsou pak jeruzalémské elementy, objevující se v topografii Prahy, zejména pak v katedrále sv. Víta, kterou spojuje s Chrámem Božího hrobu řada společných prvků.

The holy city of Jerusalem, despite its difficult accessibility, had an impact on the sacred topography of medieval Europe and thus the Czech lands. Here too, there were imitations of the Tomb of Christ or the whole Church of the Holy Sepulchre made as temporary objects in the annual ritual of placing Christ to the Easter Sepulchre or as individual buildings. These objects and buildings have acquired a variety of forms; most of which have disappeared or never been completed, such as a large rotunda, planned in the 12th century on the western side of St Wenceslas' Cathedral in Olomouc. Jerusalem also often appears in the topography of Prague, especially in St Vitus' Cathedral, the architecture of which made use the elements of the Church of the Holy Sepulchre.

Dávné svatyně rytířských řádů ve střední Evropě jako imitace středověké podoby jeruzalémského chrámu Božího hrobu / *Knight Orders Old-Time Churches in Central Europe as Imitations of the Medieval Form of the Church of the Holy Sepulchre in Jerusalem* Čestmír Cimler (Katolická teologická fakulta UK, Praha / Catholic Theological Faculty of CU, Prague)

V příspěvku budou představeny specifické sakrální stavby nacházející se na území střední Evropy, které lze i přes určité rozdíly považovat za imitace středověké podoby chrámu Božího hrobu v Jeruzalémě. Zásadní otázkou však je, do jaké míry se na jejich výstavbě podílely rytířské řády, zejm. johanité a templáři, jako tomu bylo v západní Evropě – např. kostel templářů v Laonu nebo johanitský Clerkenwell. Zakladatelskou aktivitu některého z rytířských řádů máme totiž u zde řešených objektů zaznamenanou jen ojediněle (Karcsa). Ve většině případů nám tedy písemné prameny o jejich počátcích mlčí (Zborovy, Petronell). Dále je nutné zohlednit i variantu, že se mohlo jednat o stavby vzniklé z iniciativy feudálů, často menšího významu, navrátilých se z pouti do Svaté země či z křížové výpravy.

This paper is focused on specific sacral buildings placed in central Europe. Despite several differences, we may consider them to be imitations of the medieval form of the Church of the Holy Sepulchre in Jerusalem. The main task is the foundation of these sacral buildings – if the Knight Orders (especially Knights Hospitaller and Knights Templar) took a part on establishing these churches or not. In western Europe they usually participated, for example there is Chaple of the Templars in Laon or Saint John in Clerkenwell founded by Knights Hospitaller. In central Europe we have several churches with the documented activity of the Knight Orders (Karcsa). In crucial number stays without any information (Zborovy, Petronell). It is necessary to consider the alternative of establishing these buildings by local feudals, who attended the Crusades or made pilgrimages to the Holy Land.

Dřevěné modely kaplí Božího hrobu v českých sbírkách / *The Wooden Models of Tomb of Christ in the Czech Museum Collections*

Tomáš Řepa (Národní památkový ústav, Praha / National Heritage Institute, Prague)

Poutníci si od nejstarších dob ze Svaté země vozili zpět do Evropy relikvie, amulety, plst', oleje, odsekané kousky zdiva a pravé délky svatých míst nebo vodu z řeky Jordán jako připomínku na svatá místa, která navštívili. Mezi oblíbené suvenýry se řadily také drobné dřevěné intarzované modely odkazující svým tvarem na stavby spojené se životem Krista a Panny Marie. Jejich produkci v 17. století zajišťovaly dílny křesťanských komunit v Jeruzalémě a Betlémě, kde se také nacházela největší z nich. Modely dnes najdeme zastoupené ve sbírkách velkých muzejních institucí po celém světě. Několik příkladů je deponovaných také v českých sbírkových institucích. Měly tyto modely v barokních českých zemích pouze význam vzpomínky na cestu do Jeruzaléma?

Since ancient times, pilgrims have brought from Holy Land to Europe amount of relics, amulets, oils, holy soil, stone peaces chipped from holy places, their precise measures, holy Jordan river water etc. as memorabilia. Among very popular ones belonged detaily inlaid wooden models referring to edifices linked to life of Jesus and Mary. Christian communities in Jerusalem and Betlehem produced them from 17th century. Nowadays, we find the models in museum collections all around the world, Some almost unknown also deposited in Czech permanent collections. Shall we consider them to be just a memory of pilgrimage to Jerusalem in baroque time?

Caramuelův Jeruzalém / *The Jerusalem of Caramuel*

Pavel Štěpánek (Katedra dějin umění FF UP, Olomouc / Department of Art History of the FA PU, Olomouc)

Juan Caramuel Lobkowicz zasahoval úspěšně do řady oborů včetně architektury. Nevěnoval se pouze teorii, ale i praxi; byl mj. generálním inspektorem pevností v Čechách. Během obléhání Prahy Švédy vedl obranu města; matematické znalosti uplatňoval jako velitel dělostřelectva. Významná je jeho teorie architektury s dlouhým španělským názvem *Architectura Civilní*, přímá i šikmá, uvážena a navržená v Chrámu Jeruzalémském, dovedená k samé dokonalosti v Chrámu a paláci sv. Vavřince poblíž Escorialu, publikovaná ve Vigevanu, kde se stal biskupem (1678). Vědecky traktát zpracoval zejména Antonio Bonet (u nás jej připomněl už v r. 1974 L. Hlaváček). Příspěvek tedy připomene cestu od symbolického ztotožňování Escorialu s Jeruzalémem k teoretickým úvahám česko-španělského traktátisty, rozvádějícím tuto představu v širších souvislostech.

*Juan Caramuel Lobkowicz was active in many professions including Architecture. He was dedicated not only to the theory, but also praxis; he was, for example, general inspector of fortifications in Bohemia. During the besiege of Prague by Swedish, he organized the defence of the city; his knowledge of mathematic served him to bet he captain of the artillery. Important is his theory of Architecture with a large Spanish title *Architectura Civil, recta y obliqua, considerada y dibujada en el templo de Jerusalén, promovida a suma perfección en le Templo y Palacio de San Lorenzo, cerca de El Escorial, publicada en Vegeven, el año 1678, published in Vigevano (Italy) where he became bishop (1678). The scientific analyse of the book was made by Antonio Bonet (and in Czechia remembered in 1974 Ludvík Hlaváček). This contribution**

will remember the way from the symbolical identification of El Escorial with Jerusalem to theoretical reflection of the Czech-Spanish tractatist, and expand this idea in an ample context.

Mýtus Jeruzaléma jako téma moderního umění střední a východní Evropy / *Myth of Jerusalem in Central-East European Modern Art*

Marek Krejčí (Center for Slavic Art, Wrocław)

Příspěvek se zabývá porovnáním způsobů, jimiž čeští a polští umělci zobrazovali posvátné město Jeruzalém. Na jedné straně Samuel Hieszenberg, který opustil Evropu, aby se stal profesorem nově vytvořené umělecko-průmyslové školy Bezalel, nevolil realistické, ale symbolické zobrazení motivů Zdi nářků. V knize Borise Schatze *The Rebuilt Jerusalem* město už není nejen symbolem minulosti, ale v sionistickém duchu i budoucnosti židovského národa, která se nakonec naplnila v moderním Tel Avivu. Židovské umění se hrálo významnou roli ve znovuzrození vědomí židovského národa spojujícího vzdělané německy mluvící židy západní Evropy i jejich chudší souvěrce ze štetlů středo/východní Evropy.

*Article deals with comparison of strategies for picturing Holy City Jerusalem by Czech and Polish painters. On the one side is Samuel Hirszenberg, who left Europe to join new created Bezalel School of Arts and Crafts, choosing not describing realistic way, but symbolic one concentrated about the Wailing Wall. In Boris Schatz's book *The Rebuilt Jerusalem town* is not only symbol of Jewish Past, but in Zionist discourse also of Jewish Future, which fulfilled in modern Tel Aviv. Jewish Art played a significant role in rebirth of nation uniting well-educated German speaking Western Jews with their poor brethren from Eastern European Shtetles.*

Symboly Jeruzaléma. Ikonografie svatého města v česko-izraelském umění / *Symbolizing Jerusalem. Iconography of the Holy City in Czech-Israeli Art*

Eva Janáčková (Ústav dějin umění AV ČR, Praha / Institute of Art History of the CAS, Prague)

Důležitou kapitolou českých i izraelských dějin umění zůstávají výtvarníci, kteří se narodili v Čechách nebo na Moravě, ale v průběhu života emigrovali do Erec Jisrael. Někteří (např. Otte Wallish, Dan Kulka a Robert Piesen) získali ve své rodné zemi odborné školení a účastnili se místního kulturního života. Jiní se v Čechách pouze narodili a ještě jako děti odešli do Izraele, kde získali výtvarné vzdělání a stali se uznávanými izraelskými malíři, kreslíři, grafiky, fotografi, designéry a sochaři. Mezi izraelskými výtvarníky českého původu můžeme rozlišit celkem pět uměleckých generací. Nejstarší generace (např. Anna Ticho, Ludwig Blum) odešla do mandátní Palestiny v prvních dvou desetiletích 20. století. Nejmladší (např. Jan Tichý) přišla až v 90. letech, přesto získala již uznání na poli současného izraelského umění. Celkem je dnes známo asi 60 významných izraelských výtvarníků českého původu a většina z nich používala ve své tvorbě motiv Jeruzaléma. Přednáška odpoví na otázky, jakým způsobem Jeruzalém zobrazovali, co je jako umělce na svatém městě nejvíc zaujalo a čeho se Jeruzalém stal symbolem.

The artists who were born in Bohemia and Moravia, but in the course of life immigrated to Eretz Yisrael, remain an important chapter in both Czech and Israeli art histories. Several of them (e.g. Otte Wallish, Dan Kulka, Robert Piesen) were educated in their mother country and already participated actively in local cultural life. The others were merely born in Czechia and only as children left for Israel, where they later received their professional training and became renowned Israeli painters, draughtspersons, graphic artists, photographers, designers and sculptors. Considering Israeli artists of Czech origin, we can distinguish five artistic generations. Members of the oldest generation (e.g. Anna Ticho, Ludwig Blum) immigrated to Mandatory Palestine during the first two decades of the 20th century. The youngest generation (e.g. Jan Tichý) gained recently honour in the field of contemporary Israeli art despite their arrival only in the nineties of the last century. There were a total of about sixty important Israeli artists of Czech origin in the 20th century and most of them were using images of Jerusalem in their artworks. In this lecture I shall answer the questions how they portrayed Jerusalem, what was the most interesting for them in the city and what did Jerusalem symbolize.